

Oponentský posudok na habilitačnú prácu

Autorka práce: **PhDr. Slávka Čepelová, PhD.**

Názov práce: **POSTOJE UČITEĽOV PROFESIJNÝCH (ODBORNÝCH) PREDMETOV V STREDNÝCH ODBORNÝCH ŠKOLÁCH K INKLUZÍVNEMU VZDELÁVANIU**

Odbor habilitačného a inaguračného konania: **Odborová didaktika**

Inštitúcia: Vysoká škola DTI

Oponentka: Doc. PhDr. Nadežda Krajčová, PhD.

1. Význam a originalita zvolenej problematiky

Autorka predkladá k habilitačnému konaniu vedeckú monografiu, ktorej cieľom bolo skúmať postoje učiteľov odborných predmetov v odborných školách k inkluzívnemu vzdelávaniu. Problematika skúmania uvedených problémov je veľmi náročná, a to preto, že sa inkluzívne vzdelávanie týka žiakov so špeciálnymi výchovno- vzdelávacími potrebami na všetkých stupňoch edukačného systému. Aj keď v podmienkach Slovenskej republiky inkluzívne vzdelávanie nemá ešte stále dôsledné legislatívne ukotvenie, odborníci v tejto oblasti akcentujú jeho nevyhnutnú potrebu.

Aktuálnosť riešenia problémov inkluzívneho vzdelávania v podmienkach našej školy je podmienená i skutočnosťou, že v zahraničí je táto problematika riešená i s výsledkami, ktoré môžu pre nás znamenať inšpiráciu. Úspešnosť akýchkoľvek zmien v edukačnej praxi je podmienená motiváciou učiteľa, jeho zručnosťí vidieť reálne potreby súčasnej školy s poznaním jeho významu. Profesionálne postoje učiteľov sú, podľa nášho názoru, kardinálnou súčasťou možných, očakávaných a realizovaných zmien edukácie. Systém, kvalita i efektívnosť inkluzívneho vzdelávania závisí najmä od toho, ako budú učitelia v priamej inkluzívnej edukačnej praxi realizovať nevyhnutné zmeny edukačných podmienok pre žiakov so špeciálnymi výchovno- vzdelávacími potrebami. Pedagóg, profesionál je ten, kto jasne a jednoznačne vie, prečo to robí práve tak, ako to robí. Nevyhnutne však musia byť pre túto prácu učitelia pripravení. Edukačná inklúzia vychádza zo základnej tézy, že pre žiakov so špeciálnymi výchovno- vzdelávacími potrebami je nutné nielen ich edukačné, ale aj sociálne začlenenie do bežných škôl až po kvalitnom odbornom posúdení.

2. Formálna a etická stránka práce

Štruktúra predloženej monografie je dôkladne premyslená, prehľadná a obe časti

(teoretická a praktická) sú obsahovo logicky usporiadané. Rozsah vlastného textu je v súlade s požiadavkami kladenými na tento druh prác. Zvlášť oceňujem snahu autorky komponovať text tejto problematiky v komparácii s riešením v zahraničí, ktorá, zdá sa, môže byť veľkým inšpirátorom pri riešení inkluzívneho školstva na Slovensku.

Po formálnej stránke predložená monografia plnohodnotne spĺňa štandardy odborného textu, jednotlivé pasáže sú členené v kontexte skúmanej problematiky. Autorka využíva vedeckú terminológiu, odborný diskurz sa opiera o relevantné odborné zdroje, bibliografické

odkazy splňajú platné normy. Súčasne oceňujem, solídny prehľad použitej slovenskej a zahraničnej literatúry. Možno mohla autorka vo väčšej miere prezentovať osobnú reflexiu uvádzaných prístupov k inkluzívnej edukácii.

3. Úroveň rozpracovania odbornej teórie

Teoretická časť monografie predstavuje tri kapitoly, v ktorých autorka pregnantne spracovala teoretické východiská vlastného výskumu. Prvá z nich je venovaná terminologickým otázkam. Uvádza viaceré definície, prístupy autorov, pojmový aparát súvisiaci s inklúziou. Sú prezentované korektne s akcentom na ich podstatné vymedzenia. Nosnou časťou obsahu druhej kapitoly sú charakteristiky súčasného stavu školskej integrácie, školskej inklúzie v školách v zahraničí v komparácii s našou slovenskou školou. K nespornej kvalite tejto kapitoly prispieva kvalitná analýza existujúcich výskumov, ktoré skúmajú prístupy k inkluzívnemu školstvu, k riešeniu aktuálnych problémov inkluzívneho školstva, prístupov učiteľov jednotlivých stupňov edukačnej sústavy a pod. Tieto výskumy prezentuje autorka vzhľadom na ňou skúmanú problematiku korektne a v kontexte s akcentovaním tých najrelevantnejších problémov.

Niekoľko poznámok k teoretickým častiam práce: výborná práca s literárnymi prameňmi, schopnosť komparácie, akcentovanie tých problémov, ktoré sú z hľadiska autorkiných zámerov jej skúmania najinšpiratívnejšie.

4. Úroveň rozpracovania výskumu

Empirická časť práce predstavuje z metodologického hľadiska ucelenú a dôsledne prepracovanú časť monografie. Nadväzuje na rozpracovanú teóriu. Autorka zrozumiteľne formuluje cieľ výskumu „.....realizovať výskum postojov učiteľov odborných predmetov v stredných odborných školách k inkluzívnemu vzdelávaniu“, ciele výskumu (hlavný i čiastkové), správne operacionalizuje v hypotézach. Hypotézy, ktoré formuluje ku každému výskumnému cieľu, sú jednoznačné a štatisticky overiteľné. Výskumný súbor tvorilo 257 učiteľov profesijných (odborných) predmetov. Na tomto mieste by ma zaujímalo, ako autorka vybrala výskumný súbor, ako sa podarilo autorke získať pre spoluprácu skúmaných učiteľov - respondentov? Dobré vieme, aké je problematické získať pre výskumy práve učiteľov. Výskumným nástrojom bol dotazník Multidimensional attitudes toward inclusive education scale (MATIES©Mahat, 2008). Pri spracovaní a interpretácii výsledkov výskumu preukázala habilitantka vysokú mieru profesionality s využitím adekvátnych štatistických nástrojov. Výskumné zistenia sú prezentované v kontexte so stanovenými cieľmi, sú spracované a interpretované podľa skúmaných oblastí. Metodologicky je výskumná časť práce spracovaná prehľadne, kvalitne a dôsledne. Pozitívne hodnotím dôkladne spracované závery a inšpiratívne odporúčania pre prax. Akcentujem tiež význam tej časti záverov habilitačnej práce, ktorá hovorí o limitoch tohto výskumu. Práve poznanie týchto nás posúvajú a motivujú pre ďalšie skúmanie v každej oblasti.

Otázky pre habilitantku

1. Vedela by zdôvodniť zistené štatisticky významné rozdiely v postojoch k inkluzívnemu vzdelávaniu v afektívnom a behaviorálnom komponente medzi vekovo mladšími a staršími učiteľmi? Čím sú podľa jej názoru determinované tieto rozdiely, čo ich spôsobuje?
2. Ako hodnotí vízie, prípadne realizované kroky reformného plánu Moderné a úspešne Slovensko 2020 v kontexte opatrení k nesprávnemu začleňovaniu detí a žiakov do špeciálnych škôl?
3. Zaujímavé sú v texte monografie odporúčania pre prax. Myslí si autorka, že poznaním problematiky žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami sa automaticky zmenia postoje učiteľov? Čo by navrhovala v tejto oblasti zmeniť práve v pregraduálnej príprave učiteľov?
4. Sme pripravení personálne i ekonomicky zvládnuť inkluzívne vzdelávanie detí so špeciálnymi potrebami v hlavnom vzdelávacom prúde? Môže, ak áno, akou mierou, podľa jej názoru, prispieť k riešeniu inklúzie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v školách sociálny pedagóg?

Záver

Na základe uvedeného v textovej časti posudku konštatujem, že monografia, ktorú habilitantka predkladá spĺňa všetky predpoklady na práce tohto typu. Považujem ju za prínos tak pre rozvoj vedného odboru, ako aj pre využitie v súčasnej edukačnej praxi.

Na základe komplexného posúdenia pedagogickej a vedeckej práce uchádzačky odporúčam po úspešnej obhajobe udeliť PhDr. Slávke Čepelovej, PhD. akademickú hodnosť **docent** v odbore habilitačného a inaguračného konania **Odborová didaktika**.

V Prešove 12.4. 2021

.....

oponentka